

Діло

виходить щоденно передполуднем

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, П. пош.
Конто пост. шл. 143322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місцевий в рік 150 год.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 лев., Австрії
750 шл. — Зміна адреси 1 год.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИКІРНИКА
20 сот.

Сойм прийняв проєкт зміни конституції.

Варшава, 20. липня 1926.

На нинішньому засіданні сойму закінчено голосування в другому читанні над зміною конституції. У складенні того законопроекту не йшло гладко, бо майже при кожній статті були різні труднощі й комплікації природи формальної й політичної, так, що маршалок сойму мусів кілька разів наворотами переривати засідання, аби довести до порозуміння.

Тому, що в 10. год. передпол. рада конституційна комісія над передрадуванням ст. 8, голосування в соймі почалося від ст. 11 проєкту, який признає президенту держави право видавати декрети, що матимуть силу закону.

Вислід голосування представляється так, що всі внесення правки, які змагали до погіршення конституції, відкинено, отже відпала зміна границі віку (ст. 12), обмеження по-сольської недоторканості (ст. 21) і т. д. З урядового проєкту з важливіших справ ухвалено постанови щодо бюджету з тим, що оскільки законодавчі тіла на протязі 5 місяців бюджету не ухвалить, то уряд має право оголосити бюджет провізором законом.

Наступне прийнято ст. 8, що признає президенту держави право розпущати сойм. Натомість відкинено постанову про право всієї нації з обмеженнями, в стилізації, виробленій конституційною комісією. Прийнято також II. уступ ст. 11. (право през. видавати декрети). Цей уступ каже, що сойм може уповноважити президента до видавання всяких законів з винятком зміни конституції.

Після прийняття в другому читанні всіх точок проєкту зміни конституції забирали голос послі: Хруцький (якого промову рефутувало нижче), Грімбавм, Домбський (Стр. Хл.), Бетнер (ХД), кс. Даховський (квт.) і Прилуцький (Жид).

Третє читання, а з тим і рішення голосування відбувається мабуть в четвер. Не виключена річ, що уряд поставить при тій нагоді справу довіря, домагаючись прийняття деяких з тих постанов, що іх сьогодні відкинено.

Завтра даліше засідання сойму.

Промова пос. Хруцького.

На нинішньому пленумі сойму в дискусії над законом про уповноваження для уряду в імені Українського Клубу забрав слово посол Хруцький. Промовця ствердив, що не зважаючи на те, що в міністерстві освіти нема вже Станіслава Грабського, — дух його там панує падали. Хоч було заповідано, прем'єр у своєму експозе не порушив справи Українського університету. Була тільки згадка про створення якогось українського відділу у Кракові, як за найкращих часів Стан. Грабського. З даної обітницею прем'єра перед очима с обітницею про управління справи горожанства «чужої» на кресах. Іменем Українського Клубу закладає бесідник

протест проти означування такою назвою громадян українських земель. Прем'єр обіцявав приміювати конституцію, так, якби що справу міг трактувати як погрозу або обіцянку, а не як обов'язок. Боронитимемо нашого одинокого рятунок, яким є парламентаризм, і тому Український Клуб відмовляє урядові повноважень.

З адміністраційної комісії.

На засіданні адміністраційної комісії посол Козловський (ЗЛН.) реферував про повітове самоврядування. Референт представив проєкт організації повітового самоврядування як союзу громадських рад з посередніми виборами до повітового самоуправного тіла. За тим проєктом заявилися пос. Яворовський (ППС.) і Врона (Стр. Хл.), проти нього виступили представники національних меншостей, заявляючи, що проєкт референта означає відступлення від основ конституції. Закінчено дискусію загальну. Завтра зачинється дискусія подрібна.

Масові ревізії серед Українців у Львові.

Львів, 21. липня.

Від 4. години рано агенти змійської поліції перепроводили ревізії в домі Сеніків при вул. Ринерській ч. 21, при вул. Петра Скарги ч. 2 у Петрика Петра, в Брелинського Максима вул. Асника 8, в Т-ві «Промісвіт», у Коверки, у адвоката д-ра Льва Ганкевича й інших. В часі писання тих стрічок продовжується ревізія у д-ра Степана Шухевича. За чим шукують і чого хотять — невідомо. Знайшовши у грон. Петрика власноручний його підпис, зазначили, що підпис зовсім подібний до підпису Петрушевича Евг. Чи й це також має бути причиною ревізії?

Бомби на Горішнім Шлеську.

Варшава, 20. липня 1926.

З Катовиць повідомляють, що сьогодні вночі вибухнула бомба в католи. Народним Домі в с. Юзефові, де мешкає кс. пробош Міхаж. Дім розбуршений, одначе людських жертв не було. Той самої ночі в 2. год. в домі, який прилягав до друкарні і редакції катовицької «Польони», органу пос. Корфанто, знайшли драбину зі шнуром. Розшукування виявило 3-х людей, які хотіли дістати драбиною в дім. При них знайдено бомби, що мистили в собі 4 кілограми динаміту. При арештуванні в одному з них пізнали секретаря повстанського зв'язку в Катовицях Кробінека. Інші два Кашубек і Вавжичик — також члени тої організації. Переведено туди в члена уряду повстанського зв'язку Скішча й ін. Слідство викрило зв'язок заговорників з ріжкими особами у Великих Гайдуках, Королівській Гуті і Мислових. Заговор є наслідком антагонізму між союзом повстанців чи радше т-вом оборони західних кресів і пос. Корфанто.

Смерть Дзержинського.

Варшава, 20. липня.

З Москви подають, що там умер сьогодні на аноризмі серця Дзержинський, бувший шеф всесоюзної президиумки, а теперішній комісар шляхів. Померлому 49 літ.

Біржа.

Гроші.

Біржа виказує далі стримувану тенденцію. Банком і арбітражові акції без зацікавлення. Запропонування було велике і покривало попит. Французький франк далі падає. Долар з малою знижкою при прийнятті курсу 9.17. Пошукувані дієві в заміну за ефективні долари без товару. До жадної трансакції не дійшло.

Валюти офіц.: Амер. дол. 9.13, кан. дол. 9.08, англ. фунт 44.74, швейц. франк 178.15, франк 19.95, ліра 30.90, чеська корона 27.21, австр. шилінг 130.00, нем. марка 218.60.

Амнестія для політичних в'язнів.

Львів, 21. липня 1926.

Давно вже заповіли теперішні керманічі Польщі, що прийшли до влади наслідком кривавого травневого перевороту, амнестією для політичних в'язнів. Правда, їх заповідь була куца, бо виключала від амнестії комуністів, а натомість підчеркувала необхідність її для української еміграції в Чехословаччині та для всіх політичних проступників, що попали в тюрму або на лаву обвинувачених завдяки своїй національно-політичній праці серед національних меншостей.

Місяць тому повстав у Варшаві міжпартійний і міжнаціональний комітет лівих переважно партій для боротьби за повну амнестію, а в тому числі і комуністів. Він розвинув незвичайно інтензивну пресу. Видав уже кілька бюлетенів у цій справі, прибирав масу незвичайно багатого, а при тім дуже вимовного і проймаючого жахом матеріалу про тюрмеництво та скількість політичних в'язнів у польських тюрмах, про суди та засуди в політичних процесах, про виміри справедливості для малолітніх дітей і т. д.

Долею політичних в'язнів у Польщі зацікавився наново і французський світ. Повстав там окремий комітет для боротьби за амнестію для політичних в'язнів у Польщі. Комітет видав до культурного світа відповідну відозву в цій справі та виповнив її — коротку розмірами — незвичайно великим і жахливим фактичним матеріалом про політичних в'язнів і про політичні процеси в Польщі.

русської «Громади», незалежної хлосської партії і комуністична посольська фракція поставили в соймі нагале внесення в справі амнестії. Ціла Польща заворушилася від численних селянських, робітничих і фабричних віз з домаганнями амнестії, посипалися до уряду сотні меморіалів від політичних в'язнів, їх родин, партій і громадських та політичних організацій, та все те нічого не помогло, все те справи амнестії з місця не рушило.

Чому ж ні кроком наперед не посунув теперішній уряд справи амнестії, не зважаючи на власну заповідь?

Навіть деяким польським патріотам, що мають людське серце, що в силі відчувати велике горе тих культурних і інтелігентних людей, що за свої політичні ідеали попали в тюрму, стало забагато того, що в Польщі діється. Ось польська преса принесла відкритий лист голови синдикату польських ратів Юлія Каден-Бандровського до міністра справедливості Мійського, в якому він домагається амнестії для політичних в'язнів. Польський письменник торкається в своєму листі одної незвичайно трагічної та сумної сторінки польського політичного терору, а то в'язнення та страшних засудів малолітніх політичних проступників: «Чиж годиться — пише він — щоби в тих поважних і величних днях, коли Ви на народній арені маєте вести боротьбу за нові великі права та порядки в Польщі — чиж годиться, коли радите в обличчя духів, полагалих за зміст життя проти закостенілих форм, чи годиться тоді, щоби ми многих споміж дівчат і молодців, щоби ми дітей наших держали в тюрмі за їх розуміння, за їх поняття суспільного ладу?»

Не хочемо цитувати більше з того листа одного з найбільших сучасних польських письменників і одночасно одного з найкультурніших Польків. Ми звернемо увагу тільки на те, що у відродженій незалежній Польщі малолітніх не тільки засуджують на кари в'язниці, але й на кари смерті. Пригадаймо тільки розстріли Енгля і Ботвіна. Невже в Польщі не дають собі справи з того, що молодь все була і буде екзальтованою, здатною на вчинки великої посвяти так само як і на великі злочини, що та молодь здатна перейматися і всім великим і всім низьким, неважко

Соймові клуби український, біло-

Red. exak. „Dziło“ Nr. 345/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej. Sąd okręgowy karowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu zamieszczonego w czasopiśmie „Dziło“ Nr. 159 (10832) z dnia 18. lipca 1926 roku jest fałszywa: „amowrjaduwanja“ a) między słowami: zakonodawawaw... a) między słowami: borodby... a) między słowami: Onie, a) od słów: Ta w por... a) między słowami: zakonodawawaw... do końca tego artykułu zamieszczonego w „Dziolu“ z 18. lipca 1926 roku konfliktuje z

nsprawiedliwioną i zarządził natychmiastowe cofnięcie o nakład i wydał w myśl § 493 p.k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydał się nakaz odwoławczy. Redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścić bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Nowy nakaz tego nakazu pociąga za sobą następne: a) do końca tego artykułu zamieszczonego w „Dziolu“ z 18. lipca 1926 roku konfliktuje z

було звернене проти Поля Бонкура, який як делегат Франції в Лізі Націй зайняв несприхильне становище в справі загального роззброєння. Один з визначних французьких соціалістів Ренодель склав свій мандат як делегат ексекютивні Інтернаціоналу на знак протесту, солідаризуючись з Полем Бонкуром.

Зловживання і крадіжки при військ.

Вирок.

Львів, 19. липня 1926.

Вчора коло год. 2 поїздом по 31-годинній нараді трибуналу оголошено вирок у справі майора Гурського і тов. Гурського засуджено на 14 днів домісного арешту за невиконання до відповідальності хор. Яворського. Від решти заарештованих Гурського звільнено. Фр. Коляма покарано 3 місяцями тяжкої в'язниці, після чого його відкажуть з війська. Пор. Гавданський дістав 6 місяців тяжкої тюрми, хор. Ян Яворський 2 роки тяжкої в'язниці, хор. Юзеф Панаура 4 тижні домісного арешту, хор. Гурмеський — звільнено. Вирок зробив на засуджених приголомшливе враження.

НОВИНКИ.

— **Спогади Чикаленка частина III.** (кінцеві). Адміністрація „Діла“ повідомляє отримав. Перевалянички, що видала вже 3 частину Спогадів Чикаленка, однак серед теперішніх скрутих часів, не можемо дати їх даром, як додаток, як попередні 2 частини. А проте, бажаючи піти на зустріч нашим П. Т. переваляничкам, які мають вже 2 попередні частини, рішилися ми дати за повну книгугарської ціни, себто за 150 зол., з порученням пересилкою, 2 зол. Перевалянички, що не мають попередніх, не мають права користатися з цієї ціни. Для нових, що приміють чвертьрічну передплату, і старих, які нічого не винні, всі три частини 7 зол.

— **Конфіскація і до трьох разів штука.** Вчорашнє число нашого часопису прикрашене двома чарівними блискучими п'ятиками в статті „Сентиментальний міністр“. Зате втрачувалась від операційного ножа денатурі штатга з одного твору міністра освіти на тему утратившихся шкіл; в останніх днях двічі такі штатги польських професорів і діачів були конфісковані. Недурно до трьох разів штука!

— **Одно наше вакаційне явище.** Щораз краща погода, яка вже починає навіть переходити в дошкульну спеку, виганяє з міст тих, що втратили надію на щогорічній вакації. Столиці громадяне заштовпуються до виду. Рух у крамничих оживлюється. Перед від'їздом на село інтелігенти купують необхідні принади для вакаційного відпочинку на зоні природи. Чого не скривають у собі валізи та куфри наших дам і дівчат! Прозірчасті халати і серпанкові нагелюшки, капці, піжами, нові суки, пороховники, папади! (Не згадуєте вже про крав, який веде вся родина: подушка, а шкотили й спідниці...) Є й такі завзяті спортсмени, що не жалують кількадесяти зол. на набірну англійську ракету або на бізнесний костюм. Про все в нас пам'ятають, коли йдуть на доки природи. Але колиб ваші крути та знайомі дозволили вам на заспокоєння вашої цікавості глянути оком до їхніх валіз, ви б ствердили би одно прецікаве явище: нема там книжок. А як є, то старі, випочиті з п'ятих-десятих рук. Бо єдиний час вакацій, коли наш інтелігент може свобідніше шось прочитати і збагатити свої умовні склади, є часом найбільшою застою в наших книгарнях. Витрати 100 зол. на ракету або спортивний костюм це ніщо діло, але бюджет 10 зол. на дві книжки видавався би економічною катастрофою!

— **Управі пластових діточих таборів.** П. С. Бізак з Поморин переслав на нашу руки отвертий лист до Головної Управи Уряду Новиків, в якому жалуються на ось-що: На покидк посилати діти до

пластових таборів, він вислав прохання, а згодом і оплату за свою донечку, ученицю III кл. гімназії, що мала їхати до оселі в Корчми. Управа везла приготувати для дитини пластові прилади і обіцяла повідомити про місце і час виїзду учасниць. Родичі приготували увесь місяць до відлидки дитини в гори іклали на сигнал, який мав прийти приблизно 15-го ч. м. Аж 18-го батько дістав повідомлення, що дитина не їде Львова, а з Ворохти, з повідомленням, що оселя виїхала... 14-го. Обов'язки і обставини не дозволяють родичам відвезти дитину в Корчми і вона засуджена провести фері в материнчій містечку. Однострій, нупелений стрій, напеленчик, таунік, синтетик, то-що — купили безцінно. А розчарування дитини, яка жила місяць крізь виїзду! Точність і організація в пласті повинні бути його першим законом. Коли такі випадки як цей не є нічим винятковим непорозумінням, тоді довіра до нашого пласту може бути хутко підірвана.

— **На африканській Гуцульщині.** Гуцули з Жабя подають нам до відома в листі, що дня 11. червня постерунок державної поліції вбив парубка Івана Керонюка, який перейшов туди з Чехословаччини, підозрілий у крадіжці коней. Керонюка вбили без доказів і суду у саді Андрия Бодярука під командою команданта Юліана Гурала. Дня 15-го червня за таке-ж підозріння, крадіжкою коней, арештували Івана Курилюка, сина Петра, якого били по дорожці прикладами крісів у грудзі, а в арешті Юліан Гураль і Франц Рогальський скували його і крутили йому руки крісом до крові. Дня 21. червня арештували 17-літнього Івана Стефуряка, сина Миколи, бучим-то за крадіж корови і били по ладі (Гураль і Юзеф Скербішчак), а в грудзі, скували і погрозували смертю. Дня 5-го липня арештували Миколу Стефуряка і Петра Курилюка за крадіж корови. Курилюка сильно били, бо не хотів признатися, а Стефуряк уратував своє життя, бо признавався як вони (жандарми) казали. Гуцули писали повідомлення про це до вояківства, але не знають нічого про його долю. На всі ці факти наведені свідки. Може би цім африканським відомостям поцікавився який урядовий мандрівник?

— **Особисті вісти.** З канадських українських газет довідуюся, що п. Осип Мегас, б. редактор „Канадського Фарієра“ (1906—1908), „Нового Краю“ в Саскачевані (1911—1913) і суперревізор народних шкіл у провінції Саскачеван (1908—1918) здобув 22. травня ц. р. диплом доктора медицини в албертському університеті. Газети повідомляють, що д-р О. Мегас збирається виїхати на якийсь час в Європу, а коли вдасться, то й на Радянську Україну.

— **З галицької Європи.** У Товмачі повстала велика пожежа. При цій нагоді мешканці переконалися, що їх пожежна сторожа невідготована, сикавок мало, а навіть води нема. Тому в ратушній акції взяли живу участь згоді, щоб решта майна погорільців не згинула в огні.

— **Катедра національного виховання в Харкові.** Президія Головної управи організувала в Харкові при Українському Інституті Марксизму науково-дослідну катедру національного виховання, якою керуватиме Скрипник.

— **Знеохочені життям.** Вчора вода ставку за стрийською рогакою викинула тіло студента філософії Стан. Мазура, а дома викинула сизу дозу морфії у намірі вмерти 18-літня студентка того-же факультету, який називається

СПОГАДИ ЧИКАЛЕНКА III Частина

(кінець) ВЖЕ ПОЯВИЛИСЯ.

Набути можна в Українських Книгарнях у Львові і Адміністрації „Діла“, Львів, Ринок 10/11. Книгарня ціна 3 зол. Всі три частини разом 8 зол.

ся філософічним і вряда-годи доводять студентів до сумних висновків про зміст і мету буття.

Нові книжки й видання.

Журнали.

„Голос Соціаліста“. Невідомі видання Зекора. Групи УСДРП. Збірник II. Київ-Прага-Львів, 1926. Зміст: Єдиний пролетарський фронт. — Г. Айолло: Ленінізм і марксизм. — М. Галаган: В перспективі минулого і майбутнього. — А. Корсак: Польська криза. — Г. А-ко: Огляд міжнародного робітничого і соціалістичного руху. — Матеріали до теоретично-програми літнього соціалізму. — Резолюції міжнародного соціалістичного конгресу. — Хроніка українського соціалістичного і робітничого руху. — С. Петлюра (поширjena згадка).

Господарсько-кооперативний часопис. Орган Ревіз. Союзу українських кооператив. Річник V. ч. 29.

Посмертна згадка.

Дня 22. червня 1926 р. припинилося в Празі трагічно життя б. сотника армії УНР. **Колєдинського Стелана**, студента Чеської Художньо-Промислової Школи. Неблизько походив з Великої України (Полтавщина, константиноградського повіту), народився в 1893 році з батьків селян. Скінчив велико-сортинську семінарію (Полтавщина) та вчителював на Київщині. В час світової війни служив у російській армії, а по укладу царату вступив у ряди молодого української армії, організуючи курні добровольців на Білоцерківщині. Пізніше вступив до 4-ої кінської дивізії, з якою переживав всі славні й тяжкі дні нашої визвольної боротьби (зимова війна, листопадове повстання) аж до інтерв'ювання в таборі Польщі. По втечі з табору до Праги вступив до Чеської Художньо-Промислової Школи, а вийшов одразу визначившись як один з найпрозвісніших і здібніших різьбарів. Уже за рік студій зліз його рук виходить праця (різбна прикраша), які оздоблюють чеський павільон на міжнародній парній виставі, а далі цілий ряд шкільних праць. Нарешті Колєдинський переходить у школу на відділ скульптури і тут протягом знов таки невеликого часу виконує рю, яка після присуду професур і ректора школи є справді здобутком і рідким освітленням. Професур одноголосно засвідчує, що в ділі своїй практиці не знає другого такого факту: „зроблено за три місяці такий бист, якого вправний різьбар не зробить за рік“. Так працювати потрапляють тільки Ваші люди з „Сходу“. Однак струна напруження не витримала: стріли до голови підчас праці поруч останньої роботи (бист ділянки Словацької Г.) отсе, трагічний кінець багаторічної людини, що відзначалася просто неморальною інтенсивністю праці (14 годин аден з золотом і 6 вночі за книжками) і мала всі дані стати добрим портретистом.

Похорони Покійного відбулися дня 26. червня в Празі на Ольшанському цвинтарі. Прийшло віддати останній поклан нашому землякові численне чеське суспільство. Присутня була вся професура Худ.-Пром. Школи яку зі студентством чеським. Труну вкрили живі квіти від багатьох чеських приятелів Покійного. Надзвичайно теплу і гарну промову над могилою виголосив Чех, голова Громади школи, в якій учився Пох. Колєдинський. Він зумів підійти до Покійника з цілим зрозумінням життя і праці його як вірного сина України. Проф. Можатка (відділовий професор) умістив в газеті „Вечер“ допис, в якому змалював життя і трагічну українського мистця, що з голоді і злихнів творив, жив і боровся, понад фізичні й духовні сили людини. Від українського громадянства покладено теж яшч, виголосити промову і подякувати Чехам за їх участь у відданні останньої прислуги нашому землякові. — Сим спокійно, Товаришу! Нехай чеська земля прийме Тебе як рідного, бо на цій землі Ти змагав, любив і творив!

ОПОВІСТКИ.

Львівський Театр Галактиона Чичи і Львів видавася „Вертепом Наших Днів“ „Маскарадою“:
Залісник: 22. і 23. липня;
Чортків: 25. і 26. липня;
Бучач: 27. і 28. липня;
Монастирська: 29. липня;
Борщів: 31. липня і 1. серпня. 45 1-2

Для навчання класичної філософії у вищих класах згодиться послужити збісметити філософського виваду до Головної Управи Українського Педагогічного Товариства у Львові (Ринок 10) — Іс-спектратор. 100 3-1

ДРІБНІ ОГолошення.

РУТИНОВАНИЙ комісійот пошукує звітти від першого вересня оглядом жовтв. Зголошення: Адміністрація „Діла“ під „Соліна“ 108 1-1

ПОШУКУЮТЬСЯ господарі, які дивляться на кухню, та домашнього господарства на селі у старшого жовтого свинарника. Зголошення до Адміністрації „Діла“ під „Господина“ 107 1-1

НІМКА, вдова по українській старшій абсолютній семінарі, пошукує посади учителями до дітей, або до зорки хазяйства. Зголошення: Дуткевичка, Львів Личаківська 82. 1-1

ПОШУКУЮ Інтелігентної жінки середніх літ з капіталом 100 до 200 доларів потрібних до спілки — торгівлі мішаних товарів. Ласкаві зголошення Дмитро Черний, власник реальності Делати (місто). 106 1-1

ПОШУКУЮ стації для ученика 8-11 гімназії при інтелігентній родині. Найкраще особа, вигідна компанія, та ще над нею. Учень слабого здоров'я, дуже спокійний, неспійний і вразливий. В нагороду в доларах, золотих, та хазяйств. Зголошення до Адміністрації „Діла“ для управителя школи. 103 2-1

МОРЕЛІ (апрікози) 1-я вибирати, швидко на сайко зривати висіває з власного саду в 5 кг. кошків оплатно за посилкою 16 зол. С. Горювці, Закарпаття. 3-2

УЧИТЕЛЬ, літ 41, ожениється з інтелігентною панію або бездітною жінкою. Неанонісний лист просить слати до Адміністрації „Діла“ для „Учителів“ 99 3-3

ОГолошення.

За оголошення Редакція не відповідає.

Б. оператор клінік проф. Наймана і Гаври 26 у Відні 4-2

д-р Леопольд Александрович ординує в медутах ушній, носа, горла і гортани від 3-6 год. у Львові, вул. Бельського 3. (за пасажом Миколаївським). Тел. 49-13

Конкурс

на посаду директора жін. уч. семінарії Рідної Школи у Львові і на місце управителя муж. уч. сем. курсу Р. Школи у Львові з рішенням зголошення до 10. серпня ц. р.

Головна Управа Рідної Школи у Львові 109 Ринок 10. 1-1

МЕЛЬОДІЯ

Львів, Коперника 5.

Телефон 5-50

Найбільший склад музичних інструментів і приладів. 31

НОВІ КНИЖКИ.

Накладом Видавництва „Ока“ саме повидані Келермана: Праведні думи ціна 1 зол.; Пошук: Гуляйківський батько 2 том, 4 зол., на кожному папері 5 зол. — 3 дивніший видання поручає Видавництво Чайківського на уходах 2 тома 4 зол., Чайківського За сестрою в образі 150 зол., Чайківського: Віддичився 2 зол., Мордовський: Гетьман Мазепа 2 т. 4 зол., Куцун: Чорна рада 2 зол., Оршанський: Заворожіть в Сарагосі 2 зол., Гоголь: Тарас Бульба 2 образ. 2 зол., Курнина: Остання любов Солонина 1 зол., Замовляти на адресу: О. Кузьма, Колонія, Галицька 7. 98 2-3

а Польщі забули, що на ту молодість все і всюди можна впливати, але не карою, не розстрілами, але вихованням, добрим прикладом і прагнень над нею і для неї, що з неї як з воєнки можна ліпити по влодобі фігури?

Був у Польщі великий і культурний ум Жеромський, що обурювався, а навіть протестував проти всякого насильства у Польщі, що показував відроджену батьківщину в кривому зеркалі, що пиятував її великі пороки навіть у своїх творах. Та що з того? Проти того духового великана, проти його чистих і високих інтенцій мали відвагу протестувати навіть незначні, неспостережні та нічим незамітні польські політики, що мали зате затрошувати шовінізмом та манією польського великодержавства душу і серце. Кожний стрічний вищепольський пігмей та голодранець мав право безкарно переїхатися по чистому імені того письменника.

З української Буковини.

По виборах.

Чернівці 15 липня.

Вибори до румунського парламенту, що відбулися м. м. розрухали й буковинських Українців, одначе, на жаль, не лібрали і так слабкої сили до спільної, згідної акції, але розбили на три табори: націонал-демократичний, хліборобський і соціал-демократичний. Ті три табори поборювалися взаємно без ніякої розумної причини, бо по правді не ріжніть їх зовсім тотожні інтереси всього українського загалу, який складається з одної трудової класи хліборобів, робітників і умовних трудівників. Поріжнили чверть-мільонову частину українського народу на Буковині самозванці, що забажали стати провідниками. Нема між ними й одної визначної одиниці, що була би в силі потягнути за собою маси, а всі вони обтяжені давніми гріхами, які й закидують собі взаємно у своїх газетах, в нац.-дем. „Рідному Краю“, в соц.-дем. „Боротьбі“ і в „Хліборобській Правді“. Ця незгода й завела кождо з цих партій до злуки з іншим румунським політичним табором. Усі соц.-демократи в Румунії разом не здобули ні одного мандату, а наші хлібороби в спілці з рум. царанстами дуже мало, бо чий уряд, того й сила... Тому й вийшли величезною більшістю кандидати правительственої партії генерала Аверескула, що тепер стоїть на чолі рум. уряду. До цієї партії пристали українські нац.-демократи й дістали двох сенаторів, а саме бувших послів до бун. союму Антона Лукашевича і Юрія Лисана, здатних до різних інтересів, тільки не до боротьби за національну справу народу. Для зрівнювання їхніх голосів вибрали собі „Авересканці“ до сойму ще двох кацапів: Велегорського і Смеречанського, про яких давно вже був і слух провав, як і про всю кацапню. До сойму увійде мабуть ще й „хлібороб“, б. учитель Кракалія, тому, що саме по виборах помер провідник був. „цараніста“ д-р Боднарескул, що був на першій місці листи, а Кракалія на другім. Коли він увійде до сойму, то може як член опозицій-

ної партії піднесе кривди буков. Українців, якщо не будуть йому перечити два правительствени посил-кацапи.

При верифікації рум. виборів робила опозиція великі буці (за терору, який виконував уряд підчас виборів, тай задля виборчої умови уряду з національними меншостями, головні з Мадярами, яких Румуни найбільше бояться вже хочби задля сусідства з Угорщиною). Ця виборча умова, вклучена урядом з усіма меншостями, отже й із Українцями, мала би принести деякі полехи в трактуванні меншостей, головне на полі культурнім, а зокрема в шкільництві. Щоб показати свою ніби добру волю, рум. міністерство освіти зарядило ще перед виборами, аби в колишніх українських народних школах запроваджено негалий науку української мови по дві (!) години на тиждень (!) з тим додатком, що в новім шкільнім році це число буде збільшене. Але вже зараз по виборах вийшов новий розпорядок, що назначені дві години науки української мови мається вживати тільки на пояснювання науки, яку подається в румунській мові. Вже з цього виходить, що меншостям, а передовсім Українцям, яких рум. уряд досі не признавав зовсім, бо це, мовляв, „зрушні Румуни“, — нема чого сподіватися, коли взяти під розвагу, що нинішній румунський уряд є в руках консервативної партії, якої представником є міністр Буковини, відомий зазятий ворог Українців, Дорі Половіч.

Недовірчивість меншостей нашла свій вислів у злуці їх послів, до якої належать мабуть і Українці. І українське громадянство не засипляє шкільної справи, про що свідчить віче, яке відбулося 4. ч. м. в Чернівцях заходом соц.-дем. партії. Віче зажадало привернення українського шкільництва, яке було перед рум. окупацією. А тільки ця життєва справа не загнула, як це звичайно у нас буває і по дуже голосних вічах!

Цікавий також протест проти надруги при виборах до єпархіального збору на Буковині оголосили українські священники, д-р Касян Богатирець і Петро Катеринюк на адресу митрополита, складаючи свої мандати тому, що всякими без-

ПАША, ЗБИЖКА І ДВИЖИМОСТІ

не підлягають примусовому обсягаченню в п. д. У. з., т. м. повинні бути обмежені лише в „ДНІСТРІ“. Ці предмети є дуже часто більш важливі, ніж самі будівлі, тому нехай кождий обмежить їх як найшорше в Тім „ДНІСТРІ“.

Товариство Західних Обласей

„ДНІСТР“

69 Львів, вул. Руська ч. 20. 4-10

правствами позбавлено православних Українців пастушків-мисливців, що не подагджено внесеного проти нелегальних виборів спротиву і не покликано обох названих священиків на засідання.

Національні почування підтримують на Буковині найбільше національні вистави й концерти, що бувають доволі часті і збирають усе значне число публики. Дня 2. червня ч. р. н. р. відбувся в Чернівцях концерт Ореста Руснака, визначного члена німецької опери в Кенігсбергу. До піднесення освіти й національної свідомості здалеки би на Буковині дешеві книжки, які ширитиби масово між народом, особливо між молоддю поза румунського школою, в якій вона тратьте даремно дорогі час. У цих книжечках друкувати би все на другій сторінці заголовного листа румунську й українську азбуку побіч себе для тих, що в румунській школі навчилися тільки румунського письма. Тільки українська книжка може запобігти неграмотності й винародовленню молодого покоління. В середніх школах лютують рум. учителі супроти нерумунських учеників, а яких перейшло при maturi лезе 30 пр., а з класи до класи неріше менше. В б. українській гімназії в Чернівцях, де крім української мови вчать уже всіх предметів по румунськи, допущено ч. р. з 30 учеників і учениць VIII. класу 22 до писемної maturi, а з них тільки 15 до устної, з чого апробовано 9, себто тільки 30 пр. усіх абітурієнтів. На переслідування молоді з школах нарікають і інші народності.

Голосний відгомів викладало в бун. пресі видавство Петлюри „Czernowitzer deutsche Tagesrzt“ надрукувала про те кілька статей, одну з них очікує про те, що Шварцбарт цілком за-

Д-р ВОЛОДИМИР БЕЗУШКО.

Нація суперників.

(Кілька заміток з приводу твору В. Дібелюса, п. з. „Англія“).

Мало є творів, які вміло впроваджували би нас у культуру чужих народів. Не кажу про наш доробок на цьому полі, але навіть Німці не так то дуже можуть вказати на твори в цій ділянці. Тому слід вирішити свіжо книжку проф. Дібелюса про Англію з поміж безчисленних творів німецької літератури. Один німецький учений назвав її великим досягненням німецького народу, жаліючи при тім, що Німці не можуть похвалитися чимось рівновартним про Італію або Францію, хоча культуру останньої студіюють вони далеко довше, як англійську. Мимохолом зазначу, що плоди праці німецьких учених над англійською культурою настільки великі, що навіть видатні Англіїці, як проф. Дж. Райт або проф. Вайлд уважають знання німецької мови за konieczне для кожного, хто хоче поглибити знання англійської мови та культури.

Ця кілька загальних заміток зовсім не має претенсій вирішувати так часто по війні дискусюване питання: куди звернути розвій культури власного народу, чим так живо і з великим знанням справи займався у Поляків проф. Дибелюс, а у Чехів проф. Мате-

зіос. Можна хіба пожаліти, що ми замолодо використали духові скарби Німців і що по війні притупили знання того, що давніше придбали. Німці по війні доводять у різних ділянках до більшої досконалості, ніж перед війною; стиснені на малій території, хотять вони відвоювати культурою те, що страдили на матеріальних добрах. Певне те, що коли справа у підготуванні спеціалістів, то у німецьких наукових досягненнях воно поки що може краще дається, як в якій іншій культурі, бо навіть культурна мета Німців — довести в своїй ділянці до досконалості.

Інакше до цієї справи ставляться Англіїці, в яких цілком виховання було створення типу джентельмена, себто більш характеру, як факція. Так і досі на найдавніших англійських університетах в Оксфорді і Кембріджі. Тільки два їх університети, льондонський і ліверпульський, під оглядом наукових вимог стоять нарівні з німецькими. Дібелюс знаменує подиву гідну річ, що не вважаючи на це, в ніякій країні дилетант не заступає до певної міри факції так, як це діється в Англії. Це знов наслідок глибокого впливу гуманізму на Англіїців — найглибшого впливу між усіма народами у асесторонньому вихованні з гармонійно заокругленим світоглядом. По тієї причині і людина волі, дла, людина ренесансу не найшла ніде такого зображення, яким в Англіїців був Шекспір.

У вихованню Англіїців вже замало звернена увага на суперництво в школі і в забаві. Річ за всім йде про добро найвищого.

Роля провідника все є пекучим питанням кожного гуртка. А треба тамити, що Англіїці всупереч такій розповсюдженій засаді: „мій дім — мій замок“ — отже індивідуалістичній засаді, все таки є передовсім „маркантим представником роду і стадного життя.“ Найкраще бачимо це на тім, що навіть найменший їх відлам релігійний — а є їх в Англії багато, — який числить ледви кілька тисяч, має далеко йдучу організацію. Візьмим хоча би такий свіжий факт: їх соціалістична організація, яка шойно в р. 1918 змогла на дивення (Daily Herald), зібрати при виборах понад п'ять мільонів голосів, які, як зачуваємо, вже безперервно солідарно виступають зі своїми домаганнями. Питання провідника інтересує Англіїців в забаві, спорті, у шкільнім вихованні (навіть університеті), в виборі директора школи, в іменуванні судді, чи виборі представника кабінету міністрів. Названі представники уряду, — це правдиві автократи, з більшими уповноваженнями, ніж в якімнебудь іншій народі. Тільки наділюючи когось повною доіраю — брак чого у нас спільноє всяке організаційне життя — можна відступити йому таку велику владу. Знаменним в Англіїці і те, що він не втручається до кожної справи, а передовсім до політичної — цього великого мистецтва, — хіба що покликаний до цього вибором, чи через іменування. І це діється в народі політично найбільш на світі вишходенієм, що може похвалитись великими плодами своєї

політичної мудрості, побільшуючи на протязі останніх триста літ (від часів Шекспіра) кількість населення своєї імперії з п'яти на більш як чотириста мільонів. А придбання Гібральтару, Суезу, Судану*) — як головних стовпів імперії — чи це не далекосяжність політичного думання нації? — Знаменитою властивістю суспільних верхів Англії з невідомого місця вирішувати справи. Знання людини дозволяє їм бути мистцями дипломатії: поза кулісами вирішувати найскладніші питання політики. Не кажу вже про світові конференції, де сполучений капітал англійсько-американський рішає про успіх або неадачу, хоча Англіїці мало коли мають президію конференції, у них одна секретар (урядовець) міста (town clerk) — вирішує поза радою міста і його засадником, в засаді всі справи міста, а в Єгипті, в Індії, англійський урядовець, на загал, невидний, не зорак тамошніх князів, поза кулісами навіть народних представників вирішує справи держави.

Ніхто хіба не може припустити, щоб таку велику і в різних частях світа розкинену державу можна держати мілітарною силою. Це бубод кардинальне незнання англійських обставин: раз не стало Англіїці на це чисельно, бо Англіїці при

*) До Індії, найбільшої колонії загальної, веде найдовгіша дорога через Суецький канал, забезпечений посідаючи Іраком і Єгиптом. Єгипет мав завоювати Сидан Суданом, через який перепливає Ніл. Хто знає, чим Ніл є для Єгипту, здогадує добре, що посідаючи його горіжнього бігу вирішує долю дошнього Єгипту. Зміщення або збільшення води в ньому може кинутися катастрофою для Єгипту.

*) Wilhelm Dibelius, England, в 2-ох томах. Deutsche Verlags-Anstalt Stuttgart, Hirsch und Volk, II Die Staatsverfassung, I Religion und Kirche, IV. Erziehung.

*) W. Dibelius, стр. 164: „ein ausgeprägter Germanismus und Humanismus“